

Ebre

Fotografia: d'esquerra a dreta, Guillem Cunill, Maria Franquet, Dani Colom, Rosa Masoller i Sergi Fàbregas. FOTO: CEDIDA

Terres de l'Ebre

Cinc joves creen dos projectes per impulsar i difondre el subdialecte tortosí

Estudiants de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona desenvolupen recursos per divulgar els dialectes ebrencs i potenciar així l'ús de lèxic propi i frenar el seu retrocés

NÚRIA MESSEGUER FERRÉ
TORTOSA

Amb l'objectiu de conscienciar els parlants ebrencs perquè facin servir el lèxic propi i redescobren els mots que han anat reculant per la pressió de la llengua estàndard, dos grups de joves han creat dos recursos lingüístics: «Lo tortosí» i «Com se diu?».

Daniel Colom, Guillem Cunill i Sergi Fàbregas han creat la plataforma «Lo tortosí», que busca visibilitzar i difondre les paraules del subdialecte tortosí.

Segons els estudiants, «volem conscienciar els parlants del tortosí perquè les facin servir sense temor en qualsevol registre i, de l'altra, redescobrir els mots d'un subdialecte menystingut als parlants de qualsevol altre dialecte

del català». I afegien que «per fer-ho, hem creat tres espais diferents: aquest blog, un compte d'Instagram i un de Twitter».

Un blog pedagògic

El blog, com explicaven els joves, «està adreçat als mestres de primària, perquè puguin treballar el vocabulari a classe».

Així doncs, el blog persegueix una fi pedagògica: per tal que els alumnes de primària no adquireixin tants prejudicis lingüístics.

Per aquest motiu, presenten propostes d'activitats pensades per a diferents edats perquè el professorat pugui tractar el subdialecte a l'aula. Com explicaven els joves, «som conscients de la manca de recursos didàctics per a un ensenyament lingüísticament integrador».

La pàgina conté tres apartats: en primer lloc, activitats escolars (de relacionar paraules, sopes de lletres, mots encreuats, exercicis de reescriptura de contes i exercicis d'escriptura creativa); en segon lloc, postals que difonen les pa-

El blog està adreçat als mestres de primària «perquè puguin treballar el vocabulari a classe»

raules; i en tercer lloc, entrevistes a parlants que relaten les seves experiències lingüístiques.

Paral·lelament, «també difonen aquests recursos a través d'un compte de Twitter (@Lortosí) i un d'Instagram (@lo_tor-

tosí), amb més de mil seguidors», afegien.

«Com se diu»

Maria Franquet i Rosa Masoller han creat el projecte «Com se diu?». Aquesta també és una iniciativa conduïda per dues estudiants que es basa amb un conjunt de jocs lingüístics pensats per a infants de 5 a 8 anys. «Com se diu?», però, està focalitzat amb el dialecte del nord de la Ribera d'Ebre. Els jocs també incorporen activitats en castellà, anglès i francès per potenciar el multilingüisme des de ben petits.

La mecànica que segueixen està basada en els jocs tradicionals (joc de les parelles, dòmino...), adaptats per aprendre específicament el vocabulari ebrenç i els equivalents en altres llengües.

«Lo tortosí» Aquests són els seus creadors

Curiosament, l'únic ebrenç dels tres joves és Daniel Colom, graduat en Filologia Clàssica i postgrau en Correcció. Colom és un apassionat de la llengua i la literatura catalana, perquè «vull que les paraules, com deia Montserrat Roig, no es tanquin dins de gàbies, sinó que es facin servir i volin soles». Guillem Cunill, en canvi, és de Sant Vicenç de Torelló, és traductor i es prepara per fer «la tesi doctoral de la traducció de la 'Divina Comèdia', mentre tant estudia Filologia Catalana i treballa de professor a la UPF. I afegia que, «seguint el consell de Baudelaire, m'agrada embriagar-me de poesia». El tercer és Sergi Fàbregas, estudiant de Filologia Catalana, estudi que va escollir per «l'oportunitat d'aprofundir en la llengua i la literatura que sento meves». I afegia: «Al capdavant, el que més m'agrada és entendre-les com un tot, simbòlic i físic, quem'acotxa, m'agombola i em confia nous secrets que, de fet, sempre han romàs allà, a l'espera de ser descoberts pel lector».

El català tortosí, també anomenat valencià de transició, és un subdialecte del català nord-occidental.

Extensió geogràfica

L'extensió geogràfica del tortosí és des del País Valencià, amb les zones del Maestrat i els Ports de Morera (menys Olocau del Rei, de parla castellana), passant per la part aragonesa a la comarca Baix Aragó, el Matarranya i el Maestrat aragonés. Fins arribar a la part catalana, la qual està compresa per les comarques del Montsià, Baix Ebre, la Terra Alta i la Ribera d'Ebre.

El tortosí o valencià de transició és un subdialecte del català nord-occidental

Mots genuïns

Alguns dels mots més característics d'aquest dialecte són: lligallo ('cami ramader'), escuranda ('vaixella bruta'), baldana ('botifarra'), maldar ('renyar'), pesteta ('bitxo'), xeic/xec/ec (vocatiu), dolent ('malalt'), bacó ('porc'), sompo ('feixuc'), ramera ('ramat'), rendilla ('mosquín petit'), pataca ('patata'), abadejo ('bacallà') o estimar ('fer un petó').